TT 24.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

HE 99/2024 vp

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta HE 99/2024 vp.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo, ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen vaatii merkittäviä investointeja muun muassa sähköistymiseen sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittävillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla ja kannusteilla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Kemianteollisuudesta tullin on luontevaa ottaa tehtäväksi CBAM-todistusten myynti ja takaisinostot toimivaltaisen viranomaisen tehtävien lisäksi.

Hiilirajamekanismia otetaan parhaillaan käyttöön vauhdilla ja tarkempia säännöksiä tulee edelleen lisää. Nykyisien ja tulevien sääntöjen yhteisvaikutuksia on hankalaa arvioida, joten lain tulkintaan toivotaan malttia etenkin nyt alkuvaiheessa. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että käytännön toimeenpano tehdään mahdollisimman sujuvaksi yrityksille ja ylimääräistä byrokratiaa pyritään välttämään kaikin keinoin. Kemianteollisuus toivoo myös, että viranomaiset panostavat yrityksien neuvomiseen myös jatkossa.

Viennin suojaaminen on edelleen ratkaisematta EU-tasolla. Puhtaassa siirtymässä on merkittävää kasvupotentiaalia ja uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Hiilirajamekanismi ei tuo kuitenkaan minkäänlaista suojaa viennille vaan on päinvastoin heikentämässä viennin tilannetta EU:n ulkopuolelle, sillä mekanismi syrjäyttää olemassa olevat päästökaupan

hiilivuotosuojat. Toisin sanoen vientiyrityksien kilpailukyky heikkenee EU:n ulkopuolisilla markkinoilla. Asia on tunnistettu myös EU:n tasolla, mutta tähän ei ole saatu toistaiseksi ratkaisua. Suomen tulee ajaa aktiivisesti tähän epäkohtaan korjausta.

Hiilirajamekanismin laajentaminen on myös tärkeä EU-tasolla käytävä jatkokeskustelu. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että mekanismin mahdollinen laajentaminen tehdään yhteisymmärryksessä aina laajennuksen kohteena olevan toimialan kanssa. On tärkeää varmistaa, että mekanismin laajentaminen tuo aidosti tehokkaan suojan kyseiselle toimialalle Euroopassa, asettaa EU:n ulkopuoliselle fossiiliselle tuotannolle hiilidioksidikustannuksen ja turvaa ilmastoystävällistä tuotantoa Euroopassa.

Tuomas Tikka

Kemianteollisuus ry